

UNIVERSITY OF TWENTE.

Faculty of Behavioral, Management & Social Sciences

Het ‘Omstandereffect’: de psychologische gevolgen voor het slachtoffer en het effect van een excuus.

Brian Stempher
B.Sc. Thesis
June 2017

Supervisors:

1st Dr. Marco van Bommel

2nd Dr. Ir. Peter W. de Vries

Department of Psychology of Conflict, Risk & Safety
Faculty of Behavioral, Management & Social Sciences

University of Twente

P.O. Box 217

Abstract

This research explores the possible psychological consequences for the victim following a mild form of victimization related to the presence of bystanders, and the influence an apology has on these consequences. The 122 participants (72 female, 50 male) had to build a jenga tower of forty stories together with a 'peer student' (one of the researchers). Because this task is impossible, the participant could not complete it and for this reason the researcher offended the participant hereby creating a mild form of victimization. Afterwards, the participants filled in a few questionnaires about the measured variables: perpetrator-blame, self-blame, bystander-blame, the four basis psychological needs, positive and negative affect and forgivingness. There was an effect of the presence of bystanders on perpetrator blame, namely in the condition with bystanders there was more perpetrator blame. Furthermore, there was an effect of apology on the fulfillment of the need to belong. An apology resulted in a diminished fulfillment of the need to belong. And the effect of forgivingness on negative affect, the need for self-esteem and the need for meaningful existence was significant. People high in forgivingness have more fulfillment of the need for self-esteem and the need for meaningful existence, and they also display less negative affect.

Samenvatting

In dit onderzoek is er gekeken naar de psychologische gevolgen voor een slachtoffer in een situatie waar een mild vergrijp plaatsvindt en er *omstanders* aanwezig zijn. Daarnaast is er gekeken of het aanbieden van een excuus door de dader invloed heeft op deze gevolgen. Aan de 122 deelnemers van het onderzoek (72 vrouwen, 50 mannen) werd gevraagd om samen met een 'mede student' (een van de onderzoekers) een jenga toren te bouwen van 40 verdiepingen. Omdat deze taak niet te voltooien was volgde bij elke deelnemer een belediging van de onderzoeker, waardoor er een milde vorm van slachtofferschap werd gecreëerd. Hierna

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

vulden de deelnemers meerdere vragenlijsten in over de gemeten variabelen: daderschuld, *omstanderschuld*, zelfschuld, positief en negatief affect, de vier *psychologische basisbehoeften* en vergevingsgezindheid. Er bleek een effect te zijn van de aanwezigheid van omstanders op daderschuld. In een situatie met *omstanders* werd er meer daderschuld gerapporteerd. Daarnaast bestaat er een effect van het aanbieden van een excuus op de *need to belong*. Een excuus zorgde namelijk voor een afname in voldoening van de *need to belong*. En tot slot bleek dat het effect van vergevingsgezindheid op negatief affect, de *need for self-esteem* en de *need for meaningful existence* significant. Participanten hoog in vergevingsgezindheid rapporteerden minder negatief affect en meer voldoening van de *need for self-esteem* en de *need for meaningful existence*.

Het 'omstandereffect': de psychologische gevolgen voor het slachtoffer.

In het NRC beschrijft Herman Vuijsje dat het grootste probleem bij het recente geweld in de trein, de passieve houding van *omstanders* is (Vuijsje, 2015). Een voorbeeld van het geweld in de trein is het verhaal van Bert Roberti, die in de trein van Helmond naar Eindhoven zodanig werd mishandeld, dat hij het bewustzijn verloor. Hij was enorm geschrokken van het geweld, het kwam volledig uit het niets. (Pennings, 2015)

Deze situatie is een goed voorbeeld van het klassieke '*omstandereffect*', het fenomeen waarbij *omstanders* van een delict niet ingrijpen (Darley & Latane, 1968). Er is al veel onderzoek gedaan naar het '*omstandereffect*' (Fisher et al., 2011). Dit bestaande onderzoek is met name gericht op de motieven en percepties van de *omstanders*. Er is echter nog heel weinig onderzoek gedaan naar de gevolgen voor slachtoffers en de percepties van slachtoffers in 'omstander situaties'. Hierom wordt er in dit onderzoek gekeken naar de gevolgen voor het slachtoffer in een situatie met *omstanders*, waarbij er een milde vorm van slachtofferschap wordt gecreëerd door middel van een belediging. Daarnaast wordt er in dit onderzoek gekeken naar een mogelijke oplossing van deze gevolgen, namelijk excuses.

Slachtofferschap

Gedupeerd worden heeft meerdere negatieve gevolgen voor het slachtoffer. Typische gevolgen van slachtofferschap zijn een negatieve perceptie over de welwillendheid van de wereld, een afname in het gevoel van controle en een negatieve perceptie over 'het zelf', zoals een mindere eigenwaarde (Winkel & Denkers, 1995; Frieze, Hymer & Greenberg, 1987). Tevens brengt slachtofferschap vaak gevoelens van angst, vernedering, wraak en schuld met zich mee. De verantwoordelijkheid zoeken slachtoffers vaak bij zichzelf (Frieze, Hymer & Greenberg, 1987). Bovendien zorgt een dupering voor een afname in zelfrespect en eigenwaarde en daarnaast is een gevoel van afwijzing door anderen eveneens veel voorkomend bij slachtoffers (Frieze,

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

Hymer & Greenberg, 1987). De veiligheidsperceptie van slachtoffers neemt af. Dit komt omdat hun ideeën van onkwetsbaarheid worden geschaad (Frieze, Hymer & Greenberg, 1987). Deze gevoelens van schuld, angst, onveiligheid en woede blijven vaak lang aanhouden (Lamet & Wittebrood, 2009). Slachtofferschap kan vergaande gevolgen hebben, zoals depressie, angst en schuldgevoelens (Norris & Kaniasty, 1994; Frieze, Hymer & Greenberg, 1987; Lamet & Wittebrood, 2009).

Ostracisme

Een vorm van slachtofferschap die dichtbij een 'omstander-situatie' komt is ostracisme. Ostracisme is de ervaring van buitengesloten en/of genegeerd worden (Williams, 2001). Ostracisme lijkt op het *omstandereffect*, omdat slachtoffers niet worden geholpen in een *omstandersituatie* en ze zich hierdoor genegeerd en buitengesloten kunnen voelen, hierom is het mogelijk dat de negatieve gevolgen van ostracisme, zoals een toename van negatieve emoties (boosheid, angst en verdriet) en een afname in positieve emoties (geluk) (Williams, 2007) zich ook voordoen in een 'omstander situatie'. Daarnaast bedreigt ostracisme de voldoening van vier fundamentele psychologische behoeften, namelijk de: 'need to belong', 'need for control', 'need for self-esteem', en 'need for meaningful existence' (Williams, 2009).

In een omstander situatie kunnen mensen zich buitengesloten voelen en doordat er geen rede gevoerd kan worden met de omstanders ook het gevoel hebben de situatie niet te kunnen veranderen. Daarnaast kunnen slachtoffers het gedrag van de omstanders verklaren aan de hand van hun eigen fouten en tekortkomingen waardoor hun eigenwaarde afneemt en ze tenslotte het gevoel kunnen krijgen niet te bestaan (Williams, 2009).

Tot slot zorgt een interpersoonlijk conflict voor een afname in de voldoening van de 'need for safety' (Kirchoff, 2013). De aanwezigheid van passieve *omstanders* kan ervoor zorgen dat mensen zich minder veilig voelen als ze het slachtoffer worden van een vergrijp. Dit

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

is vanwege het feit dat mensen passief gedrag van *omstanders* zien als negatief of zelfs als steunbetuiging aan de dader en zijn gedrag, en zich hierdoor dus minder veilig voelen (Gini et al., 2008).

Hypothese 1a: *De aanwezigheid van passieve omstanders zorgt voor een lagere voldoening van de psychologische basisbehoeften van het slachtoffer, wanneer dit wordt vergeleken met het niet aanwezig zijn van omstanders.*

Hypothese 1b: *De aanwezigheid van passieve omstanders zorgt voor meer negatief affect en minder positief affect bij het slachtoffer, wanneer dit wordt vergeleken met het niet aanwezig zijn van omstanders.*

Hypothese 1c: *De aanwezigheid van passieve omstanders zorgt voor een lagere veiligheidsperceptie bij het slachtoffer, wanneer dit wordt vergeleken met het niet aanwezig zijn van omstanders.*

Schuld

Een gevolg van slachtofferschap is dat het slachtoffer zichzelf (deels) de schuld geeft van de voorgevallen situatie (Frieze, Hymer & Greenberg, 1987). Een verklaring hiervoor is dat het belangrijk is voor een slachtoffer om een gevoel van controle te behouden. Om een gevoel van controle te kunnen behouden leggen mensen de verantwoording bij zichzelf, want als ze de schuld bij de dader leggen bestaat er geen controle (Janoff-Bulman, 1979). Deze verklaring over het ontstaan van zelfschuld door het behouden van controle is gerelateerd aan de *need for control* van Williams (2009), die ook aangeeft dat dit een basisbehoefte is van mensen die wordt bedreigd in een *omstandersituatie*. Een andere verklaring voor het bestaan van zelfschuld bij slachtoffers is het willen behouden van 'het geloof in een rechtvaardige wereld' (Correia, Vala, & Aguiar, 2007). Dit houdt in dat mensen de behoefte hebben om te geloven dat mensen

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

gewoonlijk krijgen wat ze verdienen (Furnham, 2003). Het 'geloof in een rechtvaardige wereld' is gekoppeld aan karakterologische schuld, waarbij slachtoffers de schuld intern attribueren (aan hun karakter), en denken de negatieve uitkomst te hebben verdiend (Sheikh & McNamara, 2014).

Hypothese 2a: *De aanwezigheid van passieve omstanders zorgt voor meer zelfschuld bij het slachtoffer, wanneer dit wordt vergeleken met het niet aanwezig zijn van omstanders.*

Daarentegen bestaat er ook de optie dat het slachtoffer een deel van de schuld bij de *omstanders* legt. Het passieve gedrag van *omstanders* kan namelijk gezien worden als afkeurenswaardig. Volgens Jaspers (2001), maakt de keuze van de omstander om niets te doen dat het vergrijp kan plaatsvinden. Scheffler (2004) is het hiermee eens, het feit dat een omstander niet de dader is, is geen excuus voor zijn passieve gedrag.

Hypothese 2b: *Bij de aanwezigheid van omstanders bij een slachtoffersituatie, krijgen deze deels ook de schuld van het voorval, wanneer dit wordt vergeleken met het niet aanwezig zijn van omstanders.*

Omdat de passieve reactie van de *omstanders* wordt vergeleken met het gedrag van de dader kan dit leiden tot 'schuld amplificatie' (Critcher & Pizarro, 2008). Hieronder wordt verstaan dat in een conditie met passieve *omstanders*, er consistent meer schuld wordt toegekend aan de dader. Het gevolg van het oordelen op basis van een bepaalde standaard (het passieve gedrag), is dat het gedrag van de dader gezien wordt als meer immoreel, minder te vergeven is en ook meer straf verdient (Critcher & Pizarro, 2008; Higgins & Stangor, 1988).

Hypothese 2c: *De aanwezigheid van passieve omstanders zorgt voor het toekennen van meer schuld aan de dader door het slachtoffer, wanneer dit wordt vergeleken met het niet aanwezig zijn van omstanders.*

Excuses

Een veelvoorkomende oplossing van slachtofferschap is het aanbieden van een excuus door de dader. Een excuus is het openbaren van feiten die het wangedrag bevestigen en het accepteren van de verantwoordelijkheid voor dit wangedrag (Murphy, 2006). Daarnaast erkent de dader met een excuus dat hij moreel gelijk is aan het slachtoffer en niet boven het slachtoffer staat (Murphy, 2006). De voldoening van de *need for control* zou hierdoor toe kunnen nemen, omdat de dader aangeeft fout te zitten waardoor het slachtoffer weer controle krijgt over de situatie (Williams, 2009). Het belangrijkste aan excuus is dat deze een bepaalde daad kan veranderen van beledigend of bedreigend in acceptabel (Goffman, 1971). Daarnaast heeft een excuus een toename in vergeving van de dader tot gevolg. Hierdoor heeft een excuus effect op meerdere positieve gevolgen die vergevingsgezindheid ook heeft (Fehr & Gelfand, 2010). Dit zijn de effecten van vergevingsgezindheid¹ op de *psychologische basisbehoeften* zoals de *need for self esteem* en de *need for meaningful existence* (Williams, 2009; Thompson et al., 2005).

Als gevolg hiervan resulteert een excuus er vaak in dat een slachtoffer zich minder boos voelt, een beter beeld krijgt van de dader en daarnaast ook dat het slachtoffer minder agressiviteit vertoont (Ohbuchi, Kameda & Agarie, 1989). Andere effecten van excuus zijn zo ook, meer empathie voor de dader, minder vermijding van de dader, minder wraakgevoelens en ook meer verbondenheid tussen dader en slachtoffer (McCullough et al., 1989). Ook kan verwacht worden dat een slachtoffer zichzelf minder schuld toekent, omdat de dader de verantwoordelijkheid neemt voor zijn daden en zo de twijfel over de situatie wegneemt

¹ Voor toelichting zie alinea over vergevingsgezindheid.

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

(Murphy, 2006). Als er een excuus wordt aangeboden zullen de negatieve gevolgen die ontstaan door een omstander situatie minder worden, omdat de impact van de situatie hierdoor kleiner is.

Ook als een excuus niet gemeend is kan deze positieve gevolgen hebben, met name als het gaat om een publiek excuus. Een publiek excuus kan namelijk zorgen voor een pijnlijke vernedering van de dader. Hierdoor kan een niet oprecht excuus genoeg zijn voor het slachtoffer, omdat de dader boete doet voor zijn handelingen in de vorm van schaamte en leed (Murphy, 2006).

Hypothese 3a: *Een excuus zorgt voor een afname in negatief affect en voor een toename in positief affect, wanneer dit wordt vergeleken met het niet aanbieden van een excuus.*

Hypothese 3b: *Een excuus zorgt voor een afname in daderschuld, en ook in een afname van zelfschuld, wanneer dit wordt vergeleken met het niet aanbieden van een excuus.*

Hypothese 3c: *Een excuus zorgt voor een toename in de voldoening van de psychologische basisbehoeften en de veiligheidsperceptie in een slachtoffersituatie met omstanders, wanneer dit wordt vergeleken met het niet aanbieden van een excuus.*

Zoals eerder verteld heeft ostracisme een aantal negatieve gevolgen voor het slachtoffer. Zo wordt de voldoening van de *psychologische basisbehoeften* en positief affect lager en negatief affect hoger. Echter kan een excuus voor een aantal positieve gevolgen zorgen die de negatieve gevolgen van een *omstandersituatie* compenseren. Dit zijn een toename in positief affect, een afname in negatieve affect, een afname in daderschuld, een afname in zelfschuld en ook een verbetering in de voldoening van de *psychologische basisbehoeften*.

Hypothese 4a: *Er bestaat een interactie-effect tussen het aanbieden van excuses en het wel of niet aanwezig zijn van omstanders, namelijk: bij het aanwezig zijn van passieve omstanders zorgt een excuus voor een toename in de voldoening van de psychologische basisbehoeften, veiligheidsperceptie en in positief affect, en het aanwezig zijn van omstanders voor een*

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

afname. Wanneer dit wordt vergeleken met het niet aanbieden van excuus en het niet aanwezig zijn van omstanders.

Hypothese 4b: *Er bestaat een interactie-effect tussen het aanbieden van excuses en het wel of niet aanwezig zijn van omstanders, namelijk: bij het aanwezig zijn van passieve omstanders zorgt een excuus voor een afname in daderschuld en zelfschuld, en het aanwezig zijn van omstanders voor een toename. Wanneer dit wordt vergeleken met het niet aanbieden van excuus en het niet aanwezig zijn van omstanders.*

Vergevingsgezindheid

Vergevingsgezindheid is de neiging van een persoon om te vergeven en deze is stabiel over tijd en situaties (Roberts, 1995). Het is een manier van reageren op een transgressie, waarbij mensen hun negatieve reacties transformeren en de negatieve gevolgen die gepaard gaan met een negatief voorval oplossen (Thompson et al., 2005). Het kan zelfs voorkomen dat het slachtoffer positieve en welwillende gevoelens krijgt jegens de dader (Thompson et al., 2005). Vergevingsgezindheid is een persoonlijkheidskenmerk en is dispositioneel, waar vergeven situationeel is.

Vergevingsgezindheid is een emotionele coping stijl, die de gevolgen van stress vermindert (Toussaint, Shields, Dorn, & Slavich, 2014). Vergevingsgezindheid is gerelateerd aan psychologisch welzijn en slechte vergevingsgezindheid juist aan stress en psychopathologie (Thompson et al., 2005). Een verklaring hiervoor is dat vergevingsgezindheid samen gaat met probleem gefocuste coping en cognitieve herstructurering, en minder met ruminatie, emotioneel uitdrukken en hoopvol denken. Deze laatste drie gebruiken worden als niet helpende coping strategieën gezien (Ysseldyk en Matheson, 2008). Ook is vergevingsgezindheid gecorreleerd aan cognitieve flexibiliteit, positief affect en afleiding, en is vergevingsgezindheid negatief gecorreleerd aan wraak, agressie en (zoals eerder gezegd) ruminatie (Thompson et al., 2005).

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

Ruminatie is sterk gerelateerd aan een vermindering van de *need for self-esteem*, omdat mensen het gedrag van de *omstanders* op zichzelf gaan betrekken (Williams, 2009). Ook zorgt ruminatie voor een hogere mate van zelfschuld, dus kan er verwacht worden dat vergevingsgezindheid ook een positief effect heeft op de mate van zelfschuld (Williams, 2009).

Eigenwaarde is daarnaast gerelateerd aan de *need for meaningful existence*, een lagere eigenwaarde kan ervoor zorgen dat mensen ook een gevoel van minderwaarde ontwikkelen (Williams, 2009). Volgens de 'terror management theory' werkt eigenwaarde als buffer voor de angst van het 'niet bestaan' en de menselijke mortaliteit, en op deze manier kan een verhoogde eigenwaarde zorgen voor een verbetering van de *need for meaningful existence* (Greenberg et al., 1992).

Hypothese 5a: *Er bestaat een hoofdeffect van vergevingsgezindheid op negatief affect.*

Hypothese 5b: *Het effect van het aanwezig zijn van passieve omstanders op negatief affect wordt gemodereerd door vergevingsgezindheid, mensen hoog in vergevingsgezindheid zullen minder negatief affect laten zien dan mensen laag in vergevingsgezindheid in een situatie met omstanders.*

Hypothese 5c: *Mensen met een hogere mate van vergevingsgezindheid vertonen minder dader-, omstander-, en zelfschuld, die gecreëerd worden door het aanwezig zijn van passieve omstanders.*

Hypothese 5d: *Mensen die over een hogere mate van vergevingsgezindheid beschikken scoren hoger op de need for self-esteem.*

Hypothese 5e: *Mensen die over een hogere mate van vergevingsgezindheid beschikken scoren hoger op de need for meaningful existence.*

Hypothese 5f: *Het aanwezig zijn van omstanders in een slachtoffersituatie zorgt voor een afname in de voldoening need for self-esteem en de need for meaningful existence, een excuus zorgt voor een verbetering in de voldoening van deze behoeften, en dit positieve effect wordt gemodereerd door vergevingsgezindheid. Omdat mensen hoog in vergevingsgezindheid een nog betere voldoening in de voldoening van de behoeften zullen hebben.*

Methode

Participanten en Design

In totaal werden 125 participanten geworven om aan het onderzoek deel te nemen. Eén persoon had een zeer hoge mate van faalangst (Klinische afwijking, 2 standaarddeviaties) en werd uitgesloten van deelname. Wegens onbetrouwbaarheid werden twee andere participanten eveneens uitgesloten van de analyses. De totale dataset bestond uit 122 participanten (72 vrouwen, 50 mannen; gemiddelde leeftijd $M = 22.65$, $SD = 5.99$) die willekeurig werden toegewezen aan één conditie van het 2 (Omstanders: aanwezig vs. afwezig) x 2 (Excuses: aangeboden vs. niet aangeboden) tussen-participanten factorial design. Participanten waren studenten van de Universiteit Twente en personen uit de nabije kring van de onderzoekers. Participanten hebben een toestemmingsverklaringsformulier ondertekend waarin stond vermeld dat de gegevens anoniem verwerkt zouden worden en de deelname op elk moment gestopt kon worden. Studenten die zich aangemeld hadden via het proefpersonensysteem Sona Systems konden met hun deelname één Sona-credit verdienen.

Procedure

Het onderzoek bestond uit twee sessies, waarbij in de eerste sessie online een vragenlijst ingevuld diende te worden via een Qualtrics-link. Deze eerste vragenlijst bestond uit vragen voor het meten van de moderators (narcisme, attributiestijlen, vergiffenis, belang van sociaal imago en zelfbeoordeling) en diende tevens als voormeting om participanten met een zeer hoge mate van faalangst (2 Standaarddeviaties) uit te sluiten van deelname. Ook moesten participanten ouder zijn dan 18 jaar en de Engelse taal beheersen.

Participanten die aan de inclusiecriteria voldeden werden uitgenodigd voor een tweede sessie. Deze sessie bestond uit een experiment waarbij participanten op de Universiteit Twente aanwezig moesten zijn. Bij aanvang werd de participant door een van de onderzoekers

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

verwelkomd en geïnstrueerd om samen met een 'medeparticipant' binnen drie minuten een Jenga toren te bouwen. Jenga is spel waarbij een toren van houten blokjes gebouwd dient te worden. Een speler haalt telkens een van de blokjes uit de toren en moet deze bovenop te leggen, tot het moment dat de toren omvalt.

De 'medeparticipant' was eigenlijk een onderzoeker, die de rol van dader op zich nam. Er werd verteld dat het record tot dusverre op veertig verdiepingen lag en dat bij verbreking van het record beide participanten een waardebon van €25 euro voor een winkel naar keuze zouden winnen. Echter, veertig verdiepingen is het huidige wereldrecord (Pokonobe Associates, 2016), dus vrijwel onmogelijk in de tijdslimiet van drie minuten. De onderzoeker legde uit dat de 'medeparticipant' alleen instructies mocht geven en de resterende tijd mocht doorgeven (*'only one minute left!'*). Na de instructies verliet de onderzoeker de ruimte, waarna de 'medestudent' onopvallend de onderzoeker belde zodat deze kon meeluisteren. Nadat de drie minuten voorbij waren deelde de dader de participant mee te moeten stoppen en stelde voor de verdiepingen alvast te tellen (*'Twenty-five, and we had to do? Forty?'*). Vervolgens maakte de 'dader' een belediging naar de participant: *'Oh my god, it is not even that hard. My little sister could do that and she is like 3!'*. In sommige gevallen viel de toren om en werd er indien er genoeg tijd was, opnieuw gebouwd. Als er niet voldoende tijd over was, werd meteen na het omvallen van de toren de belediging gegeven.

In de conditie met *omstanders* waren, tijdens het uitvoeren van de taak, drie andere 'participanten' in de ruimte omdat er zogenaamd wat fout was gegaan met de tijdsloten. Ook dit waren onderzoekers die de rol van passieve *omstanders* vertegenwoordigden. De drie *omstanders* keken tijdens de belediging op naar het 'slachtoffer', maar bleven passief. Indien de participant een opmerking terug maakte naar de 'dader' werd deze genegeerd. Na de belediging via de telefoon gehoord te hebben, kwam de onderzoeker wederom de ruimte binnen. Opnieuw werd hierbij medegedeeld dat het record niet verbroken was en dat het tweetal

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

geen waardebonnen gewonnen had. Vervolgens zei de onderzoeker: *'Sorry, I forgot my laptop I will be right back'*, en verzocht het tweetal vriendelijk om in de tussentijd de Jenga op te ruimen. In de excusesconditie maakte de dader in deze tijd een verontschuldiging naar de participant: *'I am sorry for earlier, I am not having such a great day'*.

Nadat de verontschuldiging had plaatsgevonden kwam de onderzoeker opnieuw de ruimte binnen en nodigde de participant uit om via een Qualtrics link de tweede online vragenlijst in te vullen voor het meten van de afhankelijke variabelen (Vier Basisbehoeften: *Need to Belong, Need for Self-Esteem, Need for Meaningful Existence en Need for Control*, veiligheidsperceptie, schuld: zelfschuld, daderschuld en *omstanderschuld*, Positief en Negatief Affect (PANAS) en voor de manipulatiecheck. Na afronding van de vragenlijst werd ook de 'medestudent' zogenaamd uitgenodigd om de vragenlijst in te vullen. Tegelijkertijd kreeg de participant een uitgebreide debriefing (zie Bijlage 'na onderzoek'), waarbij het eigenlijke doel van het experiment werd uitgelegd. Ook kreeg de 'dader' de kans zijn excuus aan te bieden en uit te leggen dat alles gespeeld was. Ten slotte werd de participant gevraagd het eigenlijke doel van het onderzoek voor zichzelf te houden in verband met vertekening en door middel van een chocoladereep werd de participant bedankt voor zijn deelname.

Meetinstrumenten

Faalangst (PFAI)

Voorafgaande aan het experiment werden participanten gevraagd een online vragenlijst in te vullen over faalangst. Hiervoor is *The Performance Failure Appraisal Inventory (PFAI)* van Conroy gebruikt (Conroy, 2003). De PFAI schaal bestond uit vijftientwintig items (bijv. 'When I am failing, I worry about what others think about me') en beschikte over een zeer goede betrouwbaarheid ($\alpha = .91$). Per item konden participanten aangeven in hoeverre het statement

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

op hen van toepassing was gebaseerd op een vijf punt Likert-schaal (-2 = geloof helemaal niet, +2 = geloof altijd).

Vergevingsgezindheid (HFS)

Naast faalangst zijn er in de eerste vragenlijst ook vijf verschillende moderatoren gemeten (belang van sociaal imago, vergiffenis, zelfvriendelijkheid en zelfbeoordeling, narcisme en locus of control). Vanwege het feit dat de focus van dit onderzoek lag op de moderator vergevingsgezindheid zal alleen dit onderdeel worden toegelicht. Voor het meten van vergevingsgezindheid is de *Heartland Forgiveness Scale* (HFS) van Thompson & Synder (2003) gebruikt. Deze test bestaat uit 3 sub schalen, namelijk 'Forgiveness of Self', 'Forgiveness of Others' en 'Forgiveness of Situations'. In dit onderzoek zijn er 5 items gekozen voor zowel de eerste (bijv. 'Although I feel badly at first when I mess up, over time I can give myself some slack.') als voor de tweede schaal (bijv. I continue to be hard on others who have hurt me.'), waarop de participanten aan konden geven in hoeverre de stelling bij hen paste. Dit werd gedaan op een zeven punt Likert-schaal (1 = Almost Always False of Me, 2 = Almost Always True of Me). De derde schaal over situationele vergeving leek minder toepasbaar op het onderwerp van dit onderzoek. Voor de twee gebruikte schalen is een gemiddelde score aangemaakt waarna de betrouwbaarheid is berekend, de twee schalen samen hadden een goede betrouwbaarheid ($\alpha = .72$).

Positieve en negatieve emoties (PANAS)

Na afloop van het experiment werden participanten uitgenodigd de tweede vragenlijst in te vullen. Deze bestond allereerst uit de *Positive and Negative Affect Schedule* (PANAS). De PANAS bestond uit twintig woorden die verschillende gevoelens en emoties beschreven waaronder negatieve (bijvoorbeeld 'Hostile') en positieve (bijvoorbeeld Excited). Voor de negatieve items is er een gemiddelde berekend en is de betrouwbaarheid vastgesteld, ditzelfde

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

werd gedaan voor de positieve items. Zowel de negatieve items ($\alpha = .88$) als de positieve items ($\alpha = .84$) beschikten over een goede betrouwbaarheid. Participanten moesten op basis van een vijf punt Likert-schaal aangeven in welke mate ze zich op die manier voelden op dat moment (1 = heel zelden of helemaal niet, 5 = extreem).

Vier psychologische basisbehoeften

Naast positief en negatief affect werden in de tweede vragenlijst ook de vier psychologische basisbehoeften (*need to belong*, *need for self-esteem*, *need for control* en *need for meaningful existence*) gemeten. De items hiervoor waren afgeleid van *The Assessment of Need Satisfaction following Ostracism* (Williams, 2010). De originele schaal, bestaande uit twintig items, werd gereduceerd tot twaalf items. De vier behoeften werden elk beoordeeld door drie items: *need to belong* ('I felt rejected'), *need for self esteem* ('I felt insecure'), *need for control* ('I felt I was able to influence the action of others') en *need for meaningful existence* ('I felt meaningless'). Participanten konden op ieder item aangeven in welke mate het gevoel ervaren werd tijdens de taak gebaseerd op een vijf punt Likert-schaal (1 = helemaal niet, 5 = extreem). Er is voor elke individuele fundamentele behoefte een gemiddelde berekend en hiermee is de betrouwbaarheid vastgesteld. *Need to belong* beschikte over een goede betrouwbaarheid ($\alpha = .81$), *need for self esteem* beschikte over een acceptabele betrouwbaarheid ($\alpha = .70$), *need for control* beschikte over een twijfelachtige betrouwbaarheid ($\alpha = .68$) en *need of meaningful existence* beschikte over een onacceptabele betrouwbaarheid ($\alpha = .47$). Er is bewust gekozen vanwege de betrouwbaarheid om item 9 ('I feel important') niet te verwijderen ondanks dat deze, indien verwijderd, een betrouwbaarheid van $\alpha = .81$ opleverde.

Veiligheidsperceptie

Het derde concept dat gemeten werd in de tweede vragenlijst was veiligheidsperceptie. Voor de huidige studie was een veiligheidsperceptie schaal bestaande uit drie items ontwikkeld ('I feel safe', 'If danger occurs people help each other' en 'I feel safe at the University').

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

Participanten moesten op een vijf punt Likert-schaal (1 = nooit, 5 = altijd) aangeven in hoeverre de gevoelens tijdens de taak ervaren werden. Er is een gemiddelde berekend en hiermee is de betrouwbaarheid van de schaal geanalyseerd. De veiligheidsperceptie schaal beschikte over een zwakke betrouwbaarheid ($\alpha = .59$).

Zelfschuld, daderschuld en omstanderschuld

Als laatste werden in de tweede vragenlijst de zelfschuld, daderschuld en (eventueel) *omstanderschuld* gemeten. De items in deze vragenlijst waren gebaseerd op *The Self- and Other-Blame Scale (SOBS)* uit de studie van Besharat, Eisler en Dare (2001). Voor zelfschuld en daderschuld werden dezelfde vier items gebruikt ('What happened was entirely my/the perpetrators fault', 'I blame myself/the perpetrator', 'I/the perpetrator (should) feel guilty' en 'I am/the perpetrator is responsible'). De eerste drie items zijn tevens gebruikt voor het meten van *omstanderschuld*. Er is voor elke soort schuld individueel een gemiddelde berekend waarmee de betrouwbaarheid is vastgesteld. Gesplitst in soort schuld beschikten de schalen voor zelfschuld, daderschuld en *omstanderschuld* achtereenvolgens over een acceptabele tot zeer goede betrouwbaarheid ($\alpha = .76$; $\alpha = .88$; $\alpha = .92$). Per item konden participanten aangeven in hoeverre ze het met het statement eens waren gebaseerd op een zeven punt Likert-schaal (-3 = helemaal mee oneens, +3 = helemaal mee eens).

Resultaten

Manipulatiecheck

De onafhankelijke variabele Omstanders bestond uit 2 condities (aanwezig/afwezig) en de onafhankelijke variabele Excuus bestond ook uit 2 condities (aangeboden/niet aangeboden). De onafhankelijke variabele Omstanders is binair gecodeerd (met 0 = geen omstanders aanwezig en 1 = wel omstanders aanwezig) en ook Excuus is binair gecodeerd (met 0 = geen excuus

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

aangeboden en 1 = wel excuus aangeboden). Er is door middel van binaire logistische regressie een manipulatiecheck uitgevoerd voor Excuus, deze is significant, $b = -3.148$, Wald $\chi^2 (1) = 36.073$, $p < .001$. Dit betekent dat de participanten die een excuus hebben gekregen ook daadwerkelijk een excuus hebben opgemerkt.

Er is daarnaast door middel van een Eén-weg Anova een manipulatiecheck voor Omstanders gedaan, deze is significant $F (1,118) = 2079.161$, $p < .001$. Dit betekent dat participanten in de conditie met *omstanders* ook daadwerkelijk de aanwezigheid van *omstanders* hebben opgemerkt.

Positief en negatief affect

Er is een Twee-Weg Anova gebruikt voor het analyseren van positief en negatief affect, met als onafhankelijke variabelen Omstanders en Excuus en als afhankelijke variabelen positief en negatief affect. Er zijn geen hoofdeffecten gevonden van Omstanders en Excuus op zowel positief als negatief affect, daarnaast zijn er ook geen interactie-effecten gevonden van Omstanders met Excuus op positief en negatief affect, zie tabel 1. Voor zowel negatief als positief affect werd er dus geen ondersteuning gevonden voor de opgestelde hypothesen.

Tabel 1

ANOVA- Effect van Omstanders, Excuus en Omstanders met Excuus op Positief en Negatief Affect

Variabele	F	df	p*	η^2
Negatief Affect				
1. Omstanders	0.26	1	.61	.00
2. Excuus	1.08	1	.30	.01
3. Omstanders & Excuus	0.31	1	.58	.00

Positief Affect					
1.	Omstanders	1.65	1	.20	.01
2.	Excuus	0.10	1	.76	.00
3.	Omstanders & Excuus	0.13	1	.72	.00

Schuld

Er is een Twee-Weg Anova gebruikt voor het analyseren van zelfschuld, *omstandersschuld* en *dadarschuld*. Met als onafhankelijke variabelen Omstanders en Excuus en als afhankelijke variabelen zelfschuld, *omstandersschuld* en *dadarschuld*.

De Anova laat een marginaal hoofdeffect van Omstanders op de gerapporteerde zelfschuld zien $F(1,118) = 2.82$, $p = .10$, $\eta_p^2 = .02$. De zelfschuld van mensen was lager in de situatie waar *omstanders* aanwezig waren ($M = 3.48$, $SD = 1.33$) in vergelijking met de situatie waar geen *omstanders* aanwezig waren ($M = 3.89$, $SD = 1.26$). Er kan voorzichtig worden gesteld dat het gevonden marginale hoofdeffect de hypothese dat de aanwezigheid van passieve *omstanders* zorgt voor meer zelfschuld in vergelijking met een situatie zonder *omstanders* ondersteunt.

Ook bestaat er een significant hoofdeffect is van Omstanders op de hoeveelheid *dadarschuld* $F(1,118) = 5.74$, $p = .02$, $\eta_p^2 = .05$. In de conditie waar *omstanders* aanwezig zijn ($M = 2.09$, $SD = 1.20$) komt er meer *dadarschuld* voor, dan in de conditie zonder *omstanders* ($M = 1.63$, $SD = 0.85$). Dit bevestigt de hypothese die stelt dat de aanwezigheid van passieve *omstanders* zorgt voor een toename in *dadarschuld*, wanneer dit wordt vergeleken met een situatie waar geen *omstanders* aanwezig zijn.

De Anova laat verder geen hoofdeffecten zien van Excuus op de drie soorten schuld en ook geen hoofdeffect van Omstanders op de mate van *omstandersschuld*, daarnaast zijn er geen interactie-effecten gevonden van Omstanders met Excuus op de drie soorten schuld, zie tabel

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

2. Er is dus geen ondersteuning gevonden voor de andere hypothesen met betrekking tot de drie soorten schuld.

Tabel 2

ANOVA- Effect van Omstanders, Excuus en Omstanders met Excuus op Zelfschuld, Omstandersschuld en Daderschuld

Variabele	F	df	p*	η^2
Zelfschuld				
1. Omstanders	2.82	1	.10	.02
2. Excuus	0.83	1	.36	.01
3. Omstanders & Excuus	0.32	1	.58	.00
Omstandersschuld				
1. Omstanders	1.48	1	.23	.01
2. Omstanders & Excuus	2.51	1	.12	.02
Daderschuld				
1. Omstanders	5.74	1	.02	.05
2. Excuus	2.33	1	.13	.02
3. Omstanders & Excuus	0.74	1	.39	.01

Vier psychologische basisbehoeften en veiligheidsperceptie

Er is een Twee-Weg Anova gebruikt voor het analyseren in de voldoening van de vier *psychologische basisbehoeften* en de veiligheidsperceptie, met als onafhankelijke variabelen Omstanders en Excuus en als afhankelijke variabelen *need for self-esteem*, *need to belong*, *need for control*, *need for meaningful existence* en veiligheidsperceptie.

De Anova laat een significant hoofdeffect zien van Excuus op de voldoening van *need to belong* $F(1,118) = 6.17$, $p = .01$, $\eta_p^2 = .05$. De voldoening van de *need to belong* is lager in de conditie waar een excuus in werd gegeven ($M = 3.83$, $SD = 0.93$) dan in de conditie waar dit

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

niet het geval was ($M = 4.23$, $SD = 0.85$). Dit is tegenstrijdig met de hypothese die stelt dat een excuus zorgt voor een toename in de voldoening van de *psychologische basisbehoeften*, wanneer dit wordt vergeleken met het niet aanbieden van een excuus.

Er bestaat ook een marginaal hoofdeffect van Omstanders op veiligheidsperceptie $F(1,118) = 3.61$, $p = .06$, $\eta_p^2 = .03$. In de conditie met *omstanders* werd marginaal gemiddeld lager gescoord op veiligheidsperceptie ($M = 3.31$, $SD = 0.70$) dan in de conditie zonder *omstanders* ($M = 3.56$, $SD = 0.71$). Er kan voorzichtig worden gesteld dat de Anova ondersteuning biedt voor de hypothese die stelt dat de aanwezigheid van passieve *omstanders* zorgt voor een lagere veiligheidsperceptie.

De verschillende Anova's laten geen andere hoofdeffecten zien van Omstanders en Excuus op de vier *psychologische basisbehoeften* en de veiligheidsperceptie. Eveneens zijn er geen interactie-effecten gevonden van Omstanders met Excuus op de *psychologische basisbehoeften* en veiligheidsperceptie, zie tabel 3. Er is dus geen ondersteuning gevonden voor de overige opgestelde hypothesen over de *psychologische basisbehoeften* en veiligheidsperceptie.

Tabel 3

ANOVA- Effect van Omstanders, Excuus en Omstanders met Excuus op de psychologische basisbehoeften en de veiligheidsperceptie

Variabele	F	df	p*	η_p^2
Need Belong				
1. Omstanders	0.04	1	.84	.00
2. Excuus	6.17	1	.01	.05
3. Omstanders & Excuus	2.37	1	.13	.02
Need Control				
1. Omstanders	0.01	1	.92	.00

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

2.	Excuus	0.25	1	.62	.00
3.	Omstanders & Excuus	0.39	1	.54	.00
Need Self-esteem					
1.	Omstanders	2.23	1	.14	.02
2.	Excuus	2.48	1	.12	.02
3.	Omstanders & Excuus	0.02	1	.90	.00
Need Meaningful existence					
1.	Omstanders	0.86	1	.36	.01
2.	Excuus	2.01	1	.16	.02
3.	Omstanders & Excuus	0.06	1	.81	.00
Veiligheidsperceptie					
1.	Omstanders	3.61	1	.06	.03
2.	Excuus	0.53	1	.47	.01
3.	Omstanders & Excuus	0.72	1	.40	.01

Vergevingsgezindheid

Voor het vaststellen van een drieweginteractie tussen Omstanders, Excuses en vergevingsgezindheid is een meervoudige regressieanalyse gedaan. De meegenomen onafhankelijke variabelen zijn Omstanders en Excuses, met als moderator vergevingsgezindheid en als afhankelijke variabelen zelfschuld, *omstandersschuld*, daderschuld, positief en negatief affect, veiligheidsperceptie en de *psychologische basisbehoeften*. Voorafgaand aan de analyse is vergevingsgezindheid gecentreerd rond de 0, en er zijn interactietermen aangemaakt voor de onafhankelijke variabelen Omstanders en Excuses samen met vergevingsgezindheid.

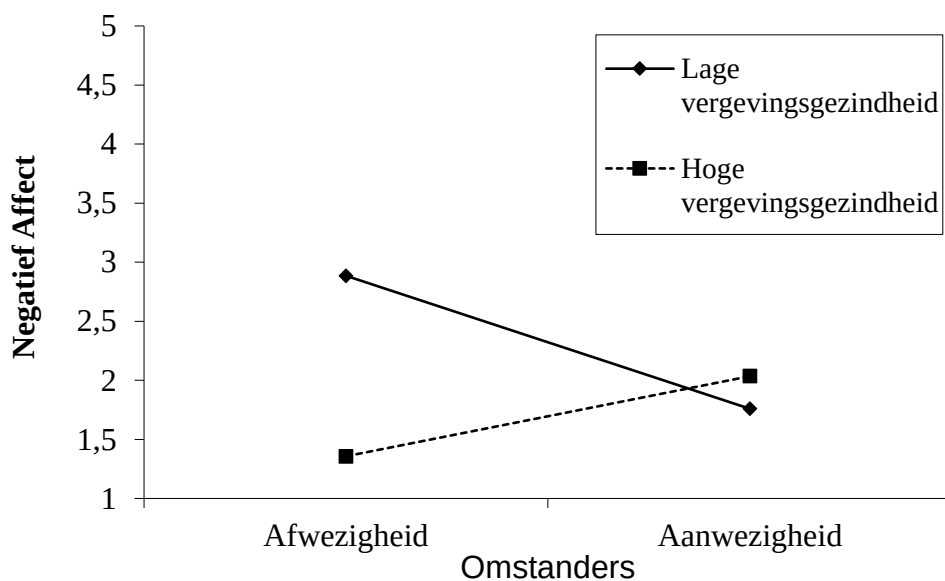
HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

Om de eerste hypothese te toetsen is er gekeken naar een hoofdeffect van vergevingsgezindheid op negatief affect, dit effect was significant $b = -.313$, $t(121) = -2.588$, $p = .01$. Hoe hoger gescoord wordt op vergevingsgezindheid, hoe lager negatief affect wordt. Dit is in overeenstemming met de hypothese die stelt dat een hogere mate van vergevingsgezindheid samen gaat met een lagere mate van negatief affect.

De regressie analyse laat een significant moderatie-effect van vergevingsgezindheid op het effect van Omstanders op negatief affect zien $b = .451$, $t(121) = -2.385$, $p = .02$. Dit is in overeenstemming met de hypothese dat er een moderatie-effect bestaat van vergevingsgezindheid op de interactie tussen Omstanders en negatief affect, echter dit effect bestaat alleen in de conditie zonder *omstanders*. In de conditie zonder *omstanders* lieten mensen hoog in vergevingsgezindheid minder negatief affect zien dan mensen laag in vergevingsgezindheid zoals te zien is in Figuur 1.

Figuur 1

Moderatie effect van vergevingsgezindheid op het effect van Omstanders op negatief affect

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

De regressieanalyse liet geen moderatie-effect van vergevingsgezindheid zien op het effect van Omstanders op daderschuld, *omstandersschuld* en zelfschuld. De laagste significantieniveaus zijn respectievelijk $b = .392$, $t(121)=1.013$, $p=.31$, $b = .723$, $t(121)=1.502$, $p=.14$ en $b = -.283$, $t(121)=-.819$, $p=.42$. Er is dus geen bevestiging gevonden voor de hypothese dat vergevingsgezindheid het effect van Omstanders op de verschillende soorten schuld modereert.

Zoals verwacht bestaat er een marginaal significant hoofdeffect van vergevingsgezindheid op de voldoening van de *need for self-esteem* $b = .237$, $t(121)=1.832$, $p=.07$. Mensen hoog in vergevingsgezindheid hebben een betere voldoening van de *need for self-esteem* dan mensen laag in vergevingsgezindheid. Er kan voorzichtig worden gesteld dat er ondersteuning is gevonden voor de hypothese dat er een hoofdeffect bestaat van vergevingsgezindheid op de *need for self-esteem*.

Ook is er een significant hoofdeffect gevonden van vergevingsgezindheid op de mate van voldoening van de *need for meaningful existence* $b = .268$, $t(121)=2.481$, $p=.02$. Mensen hoog in vergevingsgezindheid hebben een betere voldoening van de *need for meaningful existence*, dan mensen laag in vergevingsgezindheid. Dit is in overeenstemming met de hypothese dat er een hoofdeffect bestaat van vergevingsgezindheid op de *need for meaningful existence*.

Tot slot blijkt er geen drieweginteractie te bestaan tussen Omstanders, Excuus en vergevingsgezindheid op de voldoening van de *need for meaningful existence* (laagste significantieniveau: $b = .723$, $t(121)=1.502$, $p=.14$) en ook niet op voldoening van de *need for self-esteem* (laagste significantieniveau: $b = .262$, $t(121)=.925$, $p=.36$). Er is dus geen ondersteuning gevonden voor deze hypothese dat het passieve *omstanders* zorgen voor een verlaging in de voldoening van de *need for self-esteem* en de *need for meaningful existence* en excuus voor een verhoging, en dat vergevingsgezindheid dit effect modereert, omdat mensen hoog in vergevingsgezindheid hoger zullen scoren op de voldoening van deze behoeften.

Discussie

In het huidige onderzoek is er gekeken naar de psychologische gevolgen van het aanwezig zijn van passieve *omstanders* en het wel of niet aanbieden van een excuus door een dader in een slachtoffersituatie. Daarnaast is er gekeken naar de mogelijke invloed van de mate van vergevingsgezindheid van een individu op deze gevolgen.

Er kan geconcludeerd worden dat er meer daderschuld wordt toegekend in een situatie waar *omstanders* aanwezig zijn. Dit is in overeenstemming met de opgestelde hypothese. Doordat er een vergelijking gemaakt kan worden tussen het gedrag van de dader en het relatief minder erge gedrag van de *omstanders* kan er een fenomeen optreden genaamd 'schuld amplificatie' (Critcher & Pizarro, 2008). Dat zich meer daderschuld voordoet in een situatie waar *omstanders* aanwezig zijn lijkt tegenstrijdig met onderzoek dat betrekking heeft op 'attributional discounting', wat inhoudt dat de verantwoordelijkheid die aan iemand wordt toegekend en het belang van zijn rol binnen de situatie, verminderd wordt als er andere oorzaken aanwezig zijn (McClure, 1998; Barnett, Brodsky & Davis, 2004).

Een andere uitkomst is dat wanneer mensen een excuus krijgen deze minder voldoening laten zien in de *need to belong*. Dit is tegenstrijdig met de hypothese dat een excuus juist voor een toename in de voldoening van de *psychologische basisbehoeften* zou moeten zorgen. Een verklaring hiervoor kan zijn dat er bepaalde factoren invloed hebben op het effect van een verontschuldiging, met name de oprechtheid en de timing van de verontschuldiging lijken van belang (McPherson Frantz & Benningson, 2005). Als een verontschuldiging slecht wordt getimed of ongemeend is, kan het voor wantrouwen zorgen. Daarnaast kan een korte verontschuldiging meteen na een bepaald vergrijp overkomen als oppervlakkig en niet oprecht, wat zorgt voor boosheid en wantrouwen (McPherson Frantz & Benningson, 2005; De Cremer, van Dijk, & Pillutla, 2010).

Daarnaast kan er voorzichtig worden gesteld dat mensen zich minder veilig voelen in een situatie met passieve omstanders, wanneer dit wordt vergeleken met wanneer er geen omstanders aanwezig zijn. Dit is in overeenstemming met de hypothese en is mogelijk het gevolg van het feit dat slachtoffers het passieve gedrag van *omstanders* zien als negatief of zelfs als steunbetuiging aan de dader en zijn gedrag, en zich hierdoor dus minder veilig voelen (Gini et al., 2008).

Ook werd er ondersteuning gevonden voor de hypothesen dat vergevingsgezindheid zorgt voor minder negatief affect, voor meer voldoening van de *need for self-esteem* en een betere voldoening van de *need for meaningful existence*. Het effect op de *need for self-esteem* was marginaal en moet dus met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd. Er lijkt echter een verschil in voldoening van deze basisbehoefte op te treden zoals deze werd verwacht, namelijk een hogere voldoening van deze behoefte bij mensen die hoger scoren op vergevingsgezindheid.

Dit is in overeenstemming met de literatuur over vergevingsgezindheid. Deze literatuur laat zien dat hoge mate van vergevingsgezindheid gepaard gaat met minder ruminatie (Ysseldyk en Matheson, 2008; Thompson et al., 2005), waardoor mensen het gedrag van *omstanders* minder op zichzelf betrekken en hierdoor een betere voldoening hebben van de *need of self esteem* (Williams, 2009). En omdat eigenwaarde sterk gerelateerd is aan de voldoening van de *need of meaningful existence* (Williams, 2009), zorgt vergevingsgezindheid indirect voor een betere voldoening van deze *psychologische basisbehoefte*.

Daarnaast werd er een verschil gevonden in de mate van vergevingsgezindheid en in negatief affect in een situatie zonder passieve *omstanders*. Dit effect werd verwacht in de situatie met *omstanders*, vanwege de toename in negatief affect die deze situatie met zich meebrengt (Williams, 2007), en de afname van negatief affect die een hoge vergevingsgezindheid met zich meebrengt (Thompson et al., 2005). Dit bleek echter niet het

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

geval, het verschil in de situatie zonder *omstanders* kan worden verklaard door het feit dat slachtofferschap op zichzelf al veel negatieve gevolgen met zich meebrengt (Norris & Kaniasty, 1994; Frieze, Hymer & Greenberg, 1987; Lamet & Wittebrood, 2009).

Voor de hypothesen over de soorten schuld en de *psychologische basisbehoeften* is geen ondersteuning gevonden. Dit kan komen door een aantal tekortkomingen van dit onderzoek. Ten eerste gaven sommige participanten na afloop aan het excuus of de belediging niet altijd goed gehoord of begrepen te hebben. Zo werd de belediging door sommige mensen te letterlijk opgevat ('je zusje kan het niet beter') waardoor deze niet reëel leek. Ten tweede werd de opdracht die de participanten kregen soms vooraf al als niet haalbaar gezien waardoor sommige participanten zich de belediging minder aantrokken. Dit werd duidelijk uit de debriefing waarin een aantal participanten aangaven van tevoren al vastgesteld te hebben dat het halen van 40 verdiepingen onrealistisch was.

Het aantal omstanders tijdens het experiment kan misschien ook niet genoeg zijn geweest om de gevolgen van ostracisme te creëren. Uit een onderzoek door Sandstrom et al. (2016) kwam echter naar voren dat een groep van twee mensen die het slachtoffer buitensloten, al genoeg is om deze negatieve consequenties te genereren. Volgens dit onderzoek (Sandstrom et al., 2016) is het aantal omstanders dus geen oorzaak voor het uitblijven van verdere resultaten.

Daarnaast is het de vraag of het experiment een toegevoegde waarde heeft gehad boven een vignet studie, omdat het in scene is gezet en de belediging misschien niet genoeg was om de negatieve gevolgen van slachtofferschap te creëren. Een experiment heeft er volgens ons voor gezorgd dat de situatie zeker meer impact had omdat deze dichterbij de realiteit komt dan een vignet zou kunnen komen.

Naar ons weten is er nog nooit onderzoek gedaan naar de gevolgen voor het slachtoffer in een *omstanderssituatie*, er is al heel vaak gekeken naar het *omstandereffect* vanuit de

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

omstanders (Fisher et al., 2011) alleen nog niet vanuit het slachtoffer. En dit terwijl slachtofferschap grote gevolgen kan hebben die versterkt kunnen worden in een *omstandersituatie*. Gevolgen zoals angst, schuld en negatieve emoties zijn gevolgen van zowel een *omstandersituatie* als van slachtofferschap, waardoor er verwacht kan worden dat de impact op het slachtoffer van een *omstandersituatie* des te groter is (Norris & Kaniasty, 1994; Frieze, Hymer & Greenberg, 1987; Lamet & Wittebrood, 2009; Williams, 2009; Williams, 2007; Gini et al., 2008).

Voor vervolgonderzoek is wellicht beter het middel 'virtual reality' te gebruiken, vanwege het feit dat het erg moeilijk is om een vorm van slachtofferschap te creëren. Op deze manier kan er misschien toch een wat zwaarder voorval plaatsvinden zonder dat de deelnemers hierbij worden geschaad. Daarnaast kan er bij het uitvoeren van een experiment een professionele acteur worden gebruikt om zo bias in uitvoering te voorkomen en de situatie zo echt mogelijk over te kunnen laten komen.

Omstanders zijn aanwezig tijdens ongeveer 66% van de gewelddadige delicten en dit aantal is zelfs 83% bij gewelddadige aanvallen zonder wapen in de avond, voorvallen die regelmatig voorkomen in het uitgaansleven (Hamby, Weber, Grych & Banyard, 2016). Omdat de aanwezigheid van *omstanders* bij een delict zo vaak voorkomt, is de relatie tussen het *omstandereffect* en slachtofferschap erg belangrijk. De gevolgen van het slachtofferschap in combinatie met de aanwezigheid van passieve *omstanders* zijn aanzienlijk, hierom is meer onderzoek van belang (Norris & Kaniasty, 1994; Frieze, Hymer & Greenberg, 1987; Lamet & Wittebrood, 2009; Williams, 2009; Williams, 2007; Gini et al., 2008). Zeker aangezien dit gevolg van het *omstandereffect* tot op heden onderbelicht is gebleven.

Referentielijst

- Barnett, M. E., Brodsky, S. L., & Davis, C. M. (2004). When mitigation evidence makes a difference: Effects of psychological mitigating evidence on sentencing decisions in capital trials. *Behavioral Sciences and the Law*, 22, 751-770.
- Besharat, M.A., Eisler, I., & Dare, C. (2001). The Self-and Other-Blame Scale (SOBS). The background and presentation of a new instrument for measuring blame in families. *Journal of Family Therapy*, 23, 208-223.
- Conroy, D.E. (2003). The Performance Failure Appraisal Inventory: Brief User's Manual.
- Geraadpleegd op:
- http://www.personal.psu.edu/dec9/oldweb/lab/reprints/pfai_man_brf_03a.pdf
- Correia, I., Vala, J., & Aguiar, P. (2007). Victim's innocence, social categorization, and the threat to belief in a just world. *Journal of Experimental Social Psychology*, 43, 31-38.
- Critcher, C., R., & Pizarro, D., A. (2008). Paying for Someone Else's Mistake: The Effect of Bystander Negligence on Perpetrator Blame. *Society for Personality and Social Psychology*, 34, 1357-1370. doi: 10.1177/0146167208320557
- Darley, J. M., & Latane, B. (1968). Bystander intervention in emergencies: diffusion of responsibility. *Journal of personality and social psychology*, 8(4p1), 377.
- De Cremer, D., van Dijk, E., & Pillutla, M. (2010). Explaining unfair offers in ultimatum games and their effects on trust: An experimental approach. *Business Ethics Quarterly*, 20, 107-126.
- De Cremer, D., Pillutla, M., & Folmer, C., R., (2011). How Important Is an Apology to You? Forecasting Errors in Evaluating the Value of Apologies. *Psychological Science*, 22, 45-48.

- Fehr, R., & Gelfand, M., J. (2010). When apologies work: How matching apology components to victims' self-construals facilitates forgiveness. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 113, 37-50. doi: 10.1016/j.obhdp.2010.04.002
- Fischer, P., Krueger, J. I., Greitemeyer, T., Vogrincic, C., Kastenmüller, A., Frey, D., . . . Kainbacher, M. (2011). The bystander-effect: a meta-analytic review on bystander intervention in dangerous and non-dangerous emergencies. *Psychological bulletin*, 137(4), 517.
- Frieze, I. H., Hymer, S., & Greenberg, M. S. (1987). Describing the crime victim: Psychological reactions to victimization. *Professional Psychology: Research and Practice*, 18(4), 299.
- Furnham, A. (2003). Belief in a just world: research progress over the past decade. *Personality and Individual Differences*, 34, 795-871
- Gini, G., Pozzoli, T., Borghi, F., & Franzoni, L. (2008). The role of bystanders in students' perception of bullying and sense of safety. *Journal of School Psychology*, 46, 617-638.
- Goffman, E. (1971). *Relations in public*. New York: Basic Books
- Greenberg, J., Solomon, S., Pyszczynski, T., Rosenblatt, A., Burling, J., Lyon, D., Simon, L., & Pinel, E. (1992). Why do people need self-esteem? Converging evidence that self-esteem serves an anxiety-buffering function. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63, 913-922.
- Hamby, S., Weber, M. C., Grych, J., & Banyard, V. (2016) What Difference Do Bystanders Make? The Association of Bystander Involvement With Victim Outcomes in a Community Sample. *Psychology of Violence*, 6, 91-102.
- Higgins, E. T., & Stangor, C. (1988). A "change-of-standard" perspective on the relations among context, judgment, and memory. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54, 181-192.

- Janoff-Bulman, R. (1979). Characterological versus behavioral self-blame: Inquiries into depression and rape. *Journal of Personality and Social Psychology*, 37, 1798–1809. doi:10.1037//0022-3514.37.10.1798
- Jaspers, K. (2001). *The question of German guilt* (No 16, E. B. Ashton [Trans.]). New York, NY: Capricorn Books.
- Kirchoff, J., Strack, M., & Wagner, U. (2013). The Needs of Victims: An Empirical Categorization Based on Interpersonal Conflicts. *Journal of Social and Political Psychology*, 1 (1), 29-50. doi: 10.5964/jspp.v1i1.44
- Kirchoff, J., Wagner, U., & Strack, M. (2012). Apologies: Words of Magic? The Role of Verbal Components, Anger Reduction, and Offence Severity. *Journal of Peace Psychology*, 18, 109-130. doi: 10.1037/a0028092
- Lamet, W., & Wittebrood, K. (2009). *Nooit meer dezelfde: Gevolgen van misdrijven voor slachtoffers*. Sociaal en Cultureel Planbureau.
- McCullough, M., Rachal, K., Steven, J., Worthington, E., Brown, S., & Hight, T. (1998). Interpersonal forgiving in close relationships II: Theoretical elaboration and measurement. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75, 1586–1603.
- McClure, J. (1998). Discounting causes of behavior: Are two reasons better than one? *Journal of Personality and Social Psychology*, 74, 7-20.
- McPherson Frantz, C., & Benningson, C. (2005). Better late than early: The influence of timing on apology effectiveness. *Journal of Experimental Social Psychology*, 41, 201-207. doi: 10.1016/j.jesp.2004.07.007
- Murphy, J. G. (2006). Well Excuse Me-Remorse, Apology, and Criminal Sentencing. *Ariz. St. LJ*, 38, 371.
- Norris, F. H., & Kaniasty, K. (1994). Psychological distress following criminal victimization in the general population: Cross-sectional, longitudinal, and prospective

- analyses. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 62(1), 111.
- Ohbuchi, K., Kameda, M., & Agarie, N. (1989). Apology as aggression control: Its role in mediating appraisal of and response to harm. *Journal of Personality and Social Psychology*, 56, 219–227.
- Pennings, M. (2015). Bewusteloos geslagen conducteur enorm geschrokken van geweld: 'Kwam volledig uit het niets'. Geraadpleegd op <http://www.omroepbrabant.nl/?news/2236681173/Bewusteloos+geslagen+conducteu+enorm+geschrokken+van+geweld+Kwam+volledig+uit+het+niets.aspx>
- Pokonobe Associates. (2016). Jenga, edge of your seat fun: Fun facts. Geraadpleegd op: <http://jenga.com/about.php>
- Roberts, R.C. (1995). Forgivingness. *American Philosophical Quarterly* 32(4): 289–306.
- Sandstrom, M. J., Deutz, M. H., Lansu, T. A., van Noorden, T. H., Karremans, J. C., & Cillessen, A. H. (2016). Unanimous versus partial rejection: How the number of excluders influences the impact of ostracism in children. *Aggressive Behaviour*.
- Scheffler, S. (2004). Doing and allowing. *Ethics*, 114, 215-239.
- Sheikh, S., & McNamara, M., E. (2014). Insights from Self-Blame and Victim Blaming. *Psychological Inquiry*, 25, 241-244.
- Strelan, P., & Covic, T. (2006). A review of forgiveness process models and a coping framework to guide future research. *Journal of Social and Clinical Psychology* 25(10): 1059–1085.
- Thompson, L. Y., & Synder, C. R. (2003). Measuring forgiveness. In Shane J. Lopez & C. R. Snyder (Eds.), *Positive psychological assessment: A handbook of models and measures* (pp. 301-312). Washington, DC, US: American Psychological Association
- Thompson, L., Y., Snyder, C., R., Hoffman, L., Michael, S., T., Rasmussen, H., N., Billings,

- L., S., ... Roberts, Danae., E. (2005). Dispositional Forgiveness of Self, Others, and Situations. *Journal of Personality*, 73, 313-359. doi: 10.1111/j.1467-6494.2005.00311.x
- Toussaint, L., & Webb, JR. (2005). Theoretical and empirical connections between forgiveness and mental health and well-being. In: Worthington EL (ed.) *Handbook of Forgiveness*. New York: Brunner-Routledge, pp. 349–362.
- Toussaint, L., Shields, G., S., Dorn, G., & Slavich, G., M. (2014). Effects of lifetime stress exposure on mental and physical health in young adulthood: How stress degrades and forgiveness protects health. *Journal of Health Psychology*, 21, 1004-1014. doi: 10.1177/1359105314544132
- Verduyn, P., Delvaux, E., Van Coillie, H., Tuerlinckx, F., & Van Mechelen, I. (2009). Predicting the Duration of Emotional Experience: Two Experience Sampling Studies. *Emotion*, 9, 83–91. doi: 10.1037/a0014610
- Vuijsje, H. (2015). Juist Nederlanders vuchten altijd bij een coupébullebak! Bang, bang, bang. Geraadpleegd op <https://www.nrc.nl/nieuws/2015/05/02/juist-nederlanders-vluchten-altijd-bij-een-coupebu-1491459-a804903>
- Williams, K. D. (2001). *Ostracism: The power of silence*. New York: Guilford Press.
- Williams, K. D. (2007). Ostracism. *Annual Review of Psychology*, 58, 425–452. doi: 10.1146/annurev.psych.58.110405.085641
- Williams, K., D. (2009). Ostracism: A temporal need-threat model. *Advances in experimental social psychology*, 41, 275–314. doi: 10.1016/s0065-2601(08)00406-1
- Williams, K., D. (2010). Need Threat Can Motivate Performance After Ostracism. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 36, 690-702. doi: 10.1177/0146167209358882

- Winkel, F. W., & Denkers, A. (1995). Crime victims and their social network: A field study on the cognitive effects of victimisation, attributional responses and the victim blaming model. *International Review of Victimology*, 3(4), 309-322. doi: 10.1177/026975809500300404
- Worthington, E.L., Witvliet, C.V.O., Pietrini., P., et al. (2007) Forgiveness, health, and well being: A review of evidence for emotional versus decisional forgiveness, dispositional forgivingness, and reduced unforgiveness. *Journal of Behavioral Medicine* 30(4): 291–302.
- Worthington, E.L., & Scherer., M. (2004). Forgiveness is an emotion-focused coping strategy that can reduce health risks and promote health resilience: Theory, review, and hypotheses. *Psychology & Health* 19(3): 385–405.
- Worthington., E., L., (2003). *Forgiving and Reconciling: Bridges to Wholeness and Hope*. Downers Grove, IL: InterVarsity Press.
- Ysseldyk., R., & Matheson., K. (2008). Forgiveness and coping. *Women's Reflections on the Complexities of Forgiveness*. New York: Taylor & Francis, pp. 143–163.

Bijlagen

*Bijlagen voorafgaand***Toestemmingsverklaringsformulier**

Q1 We are conducting a study to gain insights into the different personality types based on how you perform a Jenga game. The study consists of two sessions. The first one will be an online questionnaire. The second session will consist of an experiment at the University of Twente in which you will be asked to build a Jenga tower followed by a second questionnaire. Informed Consent 'I hereby declare in a manner obvious to me, to be informed about the nature, method, target of the investigation. I know that the data and results of the study will only be published anonymously and confidentially to third parties. My questions have been answered satisfactorily. I voluntarily agree to take part in this study, while I reserve the right to terminate my participation in this study without giving a reason at any time'.

- ☐ Agree (1)
- ☐ Disagree (2)

Condition: Disagree Is Selected. Skip To: End of Survey.

Q2 What is your gender?

- ☐ Male (1)
- ☐ Female (2)

Q3 What is your age?

_____ Age (1)

Q23 If you participate via Sona please enter your Sona-id

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

Vragenlijst: Faalangst

Q4 Please read each statement carefully before answering. Please indicate how much you agree with the following statements.

	Do Not Believe At All	-1 (-1)	Believe 50% of the Time	+1 (1)	Believe 100% of the Time
When I am failing, it is often because I am not smart enough to perform successfully.	☐	☐	☐	☐	☐
When I am failing, my future seems uncertain.	☐	☐	☐	☐	☐
When I am failing, it upsets important others.	☐	☐	☐	☐	☐
When I am failing, I blame my lack of talent.	☐	☐	☐	☐	☐
When I am failing, I believe that my future plans will change.	☐	☐	☐	☐	☐
When I am failing, I expect to be criticized by important others.	☐	☐	☐	☐	☐

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

When I am failing, I am afraid that I might not have enough talent.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

When I am failing, it upsets my "plan" for the future.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

When I am failing, I lose the trust of people who are important to me.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

When I am not succeeding, I am less valuable than when I succeed.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

When I am not succeeding, people are less interested in me.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

When I am failing, I am not worried about it affecting my future plans.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

When I am not succeeding, people seem to want to help me less.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

When I am failing, important others are not happy.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

When I am not succeeding, I get down on myself easily.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

When I am failing, I hate the fact that I am not in control of the outcome.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

When I am not succeeding, people tend to leave me alone.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

When I am failing, it is embarrassing if others are there to see it.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

When I am failing, important others are disappointed.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

When I am failing, I believe that everybody knows I am failing.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

When I am not succeeding, some people are not interested in me anymore.

When I am failing, I believe that my doubters feel that they were right about me.

When I am not succeeding, my value decreases for some people.

When I am failing, I worry about what others think about me.

When I am failing, I worry that others may think I am not trying.

Vragenlijst: Moderator 'Importance of Social Image'

Display This Question:

If PFAI mean Is Less Than 24

Q5 Please rate how important each of the following are for you.

	Not important at all	2 (2)	3 (3)	Moderately important	5 (5)	6 (6)	Extremely important
--	----------------------------	-------	-------	-------------------------	-------	-------	------------------------

Your social image (i.e., how positively other people think of you).							
The reputation of your family.							
Respect (i.e., how much other people respect you).							
Social image of your family (i.e., how positively other people think of your family).							
Your reputation.							
Respect towards your family (i.e., how much others respect your family).							

Display This Question:

Q6 In the course of our lives negative things may occur because of our own actions, the actions of others, or circumstances beyond our control. For some time after these events, we may have negative thoughts or feelings about ourselves, others, or the situation. Think about how you typically respond to such negative events. Next to each of the following items write the number (from the 7-point scale below) that best describes how you typically respond to the type of negative situation described. There are no right or wrong answers. Please be as open as possible in your answers.

[illegible]

[illegible]

Display This Question:

Q7 Please read each statement carefully before answering. Indicate how often you behave in the stated manner.

[illegible]

[illegible]

Display This Question:

If PFAI mean Is Less Than 24

[illegible]

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

When people compliment me I sometimes get embarrassed.	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐
I try not to be a show off.	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐
There is a lot that I can learn from other people.	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐

Display This Question:

Q9 Read the following statements carefully and indicate to which degree you agree with them.

[illegible]

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

It is not always wise to plan too far ahead because many things turn out to be a matter of good or bad fortune anyhow.

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

Becoming a success is a matter of hard work; luck has little or nothing to do with it.

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

People's misfortunes result from the mistakes they make.

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

Most misfortunes are the result of lack of ability, ignorance, laziness, or all three.

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

This world is run by the few people in power and there is not much the little guy can do about it.

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

There is a direct connection between how hard I study and the grades I get.

Many times I feel that I have little influence over the things that happen to me.

Display This Question:

If PFAI mean Is Less Than 24

Q10 Here is your unique id: $\{e://Field/RandomID\}$ Please write this number down and take it with you to the experiment. This is important, without your number you cannot participate (and receive the Sona point). Thank you!

Display This Question:

If PFAI mean Is Greater Than or Equal to 24

Q21 Thank you for your participation. You have been assigned to the condition where no further actions are required. For this reason, your presence at the University of Twente is not necessary. This is the end of the survey.

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

Bijlagen gedurende experiment

Codeboek

Q1 Participant nummer

Q2 Observaties

Q4 Wie zijn de bystanders?

Q5 Vrienden of niet?

Q6 Ruimte

Q7 Conditie

Q3 Komt de participant voor zichzelf op?

Q8 Unique ID

Q22 What is your Sona-id?

Vragenlijst: Positief en Negatief Affect (PANAS)

Q9 This scale consists of a number of words that describe different feelings and emotions. Read each item and then list the number from the scale below. Indicate to what extent you feel this way right now, that is, at the present moment.

	Very Slightly or Not at All	A Little	Moderately	Quite a Bit	Extremely
Interested.	☐	☐	☐	☐	☐
Distressed.	☐	☐	☐	☐	☐
Excited.	☐	☐	☐	☐	☐
Upset.	☐	☐	☐	☐	☐
Strong.	☐	☐	☐	☐	☐

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

Guilty.	☐	☐	☐	☐	☐
Scared.	☐	☐	☐	☐	☐
Hostile.	☐	☐	☐	☐	☐
Enthusiastic.	☐	☐	☐	☐	☐
Proud.	☐	☐	☐	☐	☐
Irritable.	☐	☐	☐	☐	☐
Alert.	☐	☐	☐	☐	☐
Ashamed.	☐	☐	☐	☐	☐
Inspired.	☐	☐	☐	☐	☐
Nervous.	☐	☐	☐	☐	☐
Determined.	☐	☐	☐	☐	☐
Attentive.	☐	☐	☐	☐	☐
Anxious.	☐	☐	☐	☐	☐
Active.	☐	☐	☐	☐	☐
Afraid.	☐	☐	☐	☐	☐

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

Vragenlijst: Vier basisbehoeften

Q10 Please select the number that best represents your feelings experienced during the task.

	Not at all	A little	Moderately	Quit a bit	Extremely
I feel disconnected.	☐	☐	☐	☐	☐
I feel rejected.	☐	☐	☐	☐	☐
I feel like an outsider.	☐	☐	☐	☐	☐
I feel good about myself.	☐	☐	☐	☐	☐
My selfesteem is high.	☐	☐	☐	☐	☐
I feel insecure.	☐	☐	☐	☐	☐
I feel meaningless.	☐	☐	☐	☐	☐
I feel nonexistent.	☐	☐	☐	☐	☐
I feel important.	☐	☐	☐	☐	☐
I feel powerfull.	☐	☐	☐	☐	☐
I feel I have the ability to significantly alter events.	☐	☐	☐	☐	☐
I feel I am able to influence the action of others.	☐	☐	☐	☐	☐

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

Vragenlijst: Veiligheidsperceptie

Q11 Please select the number that best represents your feelings experienced during the task.

	Never	Rarely	Sometimes	Often	Always
I feel safe.	☐	☐	☐	☐	☐
If danger occurs people help each other.	☐	☐	☐	☐	☐
I feel safe at the University.	☐	☐	☐	☐	☐

Q12 Remember the task, indicate for each of the following statements how much you agree or disagree.

[illegible]

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

My partner
is solely
responsible
for what
happened.

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

Vragenlijst: Omstanderschuld

Q13 Remember the task, indicate for each of the following statements how much you agree or disagree.

	Strongly disagree	Disagree	Somewhat disagree	Neither agree nor disagree	Somewhat agree	Agree	Strongly agree
What happened was partially the fault of others.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Other people are partially to blame for what happened	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Other people should feel guilty for what happened.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Manipulatiecheck 'omstanders'

Q14 Were there other people beside your partner and the instructor present in the room?

☐ Yes (1)

HET 'OMSTANDEREFFECT': GEVOLGEN VOOR HET SLACHTOFFER

☐ No (2)

Display This Question:

If Were there other people beside your partner and the instructor present in the room? Yes Is Selected

Q15 How many?

Manipulatiecheck 'excuses'

Q16 Did you receive an apology?

☐ Yes (1)

☐ No (2)

Display This Question:

If Did you receive an apology? Yes Is Selected

Q17 How did you perceive the apology?

☐ Extremely negative (1)

☐ Somewhat negative (2)

☐ Neither positive nor negative (3)

☐ Somewhat positive (4)

☐ Extremely positive (5)

Geloofwaardigheid experiment

Q18 How realistic did you perceive the experiment?

☐ Not at all (1)

☐ A little bit (2)

☐ Somewhat (3)

☐ Very (4)

☐ Extremely (5)

Bijlagen na onderzoek

Debriefing

When people are discouraged to intervene in an emergency situation due to the presence of others, who also fail to intervene, is called the bystander effect. It is one of the most known phenomena in social psychology and a lot of research has been done on this topic. However, not much is known about the effects for victims in these situations.

The study, in which you just participated, aims to investigate the psychological effects of the bystander effect from the perspective of the victim. Certainly, we cannot really make participants a victim of something terrible like a crime. For this purpose you were placed in the position that somewhat resembles a victim, namely the victim of a rude person or bully. The task that you were asked to perform was virtually impossible, and designed that no one would be able to do it. We then scripted everything the perpetrator said, so please be aware that it was not meant as a personal insult: each participant received the exact same insults.

We did, however, change a few things, for each experimental condition. In one condition, there were several people present in the room, whereas in the other condition the participant was alone with the person who insults them. The idea behind this is that it is worse to receive an insult in the presence of other people, than it is when you are alone. Because of the silence of other people, perhaps the 'victim' will think they are not worth being helped, or they may to some degree deserve the bad behavior. This is what is often called 'victim blaming' and is done by people who witness a crime, but sometimes also by the victims themselves.

Another thing we changed per condition is that the rude person would apologize after being rude. In one condition, the perpetrator would apologize shortly after the insults, whereas in the other condition, participants would first make the questionnaire and then the rude person would apologize. The idea is that apologies make things better again, and make the 'victim' feel good about themselves. However, this is especially true when the apology is done in the presence of others, as apologies can repair the perceived 'status' of the 'victim'.

This study can have important outcomes for victims of (public) bullying, but also of real crimes, as it could help to make support more aimed to their specific needs. Your participation has contributed to gain first insight into this topic.

Thank you for your participation. If you have any further questions, please feel free to ask the experimenters or use the contact information provided.

Best regards,

Joyce van Stein Callenfels j.l.vansteincallenfels@student.utwente.nl

Brian Stempher b.m.stempher@student.utwente.nl

Linda Masselink l.a.masselink@student.utwente.nl

Mariesa Huxoll m.s.huxoll@student.utwente.nl

Sarah Ristau s.ristau@student.utwente.nl